

Mateřská škola Sluníčko Olomouc, o.p.s., Blahoslavova 2, Olomouc

TŘÍDNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

„Život ve Sluníčku plyne jako řeka Morava“

ŠKOLNÍ ROK 2023/2024

Vypracovaly: Mgr. Kristina Návrátová
Mgr. Zuzana Holá

OBSAH

1.	Charakteristika třídy.....	3
2.	Zaměření programu.....	3
3.	Výchovně – vzdělávací obsah.....	4
4.	Zájmové a mimoškolní aktivity.....	8
5.	Organizační zajištění chodu třídy.....	9
6.	Informování rodičů.....	10
7.	Personální zajištění.....	10

1. CHARAKTERISTIKA TŘÍDY

Třída v mateřské škole Sluníčko je heterogenní, navštěvují ji zpravidla děti ve věku od 3 do 6 let věku (výjimečně jsou přijímány děti dvouleté a školu navštěvují i děti s odkladem školní docházky, které v průběhu školního roku dosáhnou věku 7 let). Pro školní rok 2023/24 je zapsáno 22 dětí. V září nastoupí 22 dětí, všechny děti budou tříleté a starší. Děti s povinnou předškolní docházkou bude 11, děti s odkladem školní docházky 2, z nichž jedno je integrované s ADHD, vývojovou dysfázií a rysy autismu.

2. ZAMĚŘENÍ PROGRAMU

Výchovný systém V MŠ Sluníčko je v souladu se závazným dokumentem MŠMT ČR Rámcový vzdělávací program, ale je do něj zapracována pedagogika Montessori. Třídní vzdělávací program vychází ze Školního vzdělávacího programu vydaného 20.8.2020.

Celou naší výchově – vzdělávací nabídkou se prolínají prvky Montessori pedagogiky. Její podstatou je získání nezávislosti a samostatnosti dítěte. Je to způsob, jak dítě rozvíjí svou osobnost, svoboda a sebedisciplína zde tvoří harmonické propojení, je to projev dokonalosti.

Vzdělávání v souladu s Montessori pedagogikou ctí tyto základní principy:

- Vzájemné porozumění.
- Dětem vždy říkat pravdu.
- Vztah mezi dítětem, materiálem a učitelem.
- S dětmi zacházet opatrně, s láskou a obdivem.
- Děti jsou nejbližší pravdě, musíme si jich vážit.
- Důležitý je proces, ne výsledek. V procesu se dítě učí, získává vědomosti a dovednosti.
- Nesoutěžit.
- Neopravovat, nenapomínat.
- Žádný nátlak.
- Mladší děti se učí od starších.
- Starší učí mladší = opakování i zkouška.
- Lidé, kteří pracují s dětmi, mají obrovskou zodpovědnost, když selžou ve výchově oni, je to velká ztráta pro celý svět.

Ústřední myšlenky Montessori filozofie, z nichž při práci vycházíme, jsou:

- **Dítě je tvůrcem sebe sama** – dítě samo má rozhodující vliv na svůj vývoj svým „naprogramováním“ a vlastní aktivitou se podílí největší měrou na utváření sebe sama. Ačkoliv se vyvíjí v kontaktu s prostředím, z něhož čerpá podněty, ovlivňují ho lidé v blízkém okolí, přesto pouze ono samo určuje, které podněty, jakým způsobem a kdy ovlivní jeho jednání.
- **Pomoz mi, abych to dokázal sám** – není úkolem dospělých formovat dítě, odstraňovat mu z cesty překážky, nebo jím dokonce manipulovat, ale udělat vše pro to, aby vlastními silami a svým tempem získávalo nové vědomosti a dovednosti, vrůstalo do světa, který ho obklopuje.
- **Ruka je nástrojem ducha** - práce rukou je základem pro pochopení věcí a jevů, rozvoj myšlení a řeči – v průběhu každého učení se musejí spojovat tělesné a

duševní aktivity. Při osvojování nového učiva, při získávání nových poznatků je třeba vycházet od konkrétního poznání a manipulace s věcmi.

- **Respektování senzitivních (citlivých) období** – senzitivní období označují dobu, v níž je dítě obzvláště citlivé a jakoby „připravené“ pro získávání určitých dovedností. Není-li takové období využito, senzitivita mizí.
- **Svobodná volba práce** – dítě samo rozhoduje, co bude dělat, s kým bude pracovat a jak dlouho bude pracovat. Úkolem pedagoga je příprava optimálního prostředí a pomůcek. Svoboda však není libovůle, nýbrž má své hranice v životě psychickém i fyzickém. Bez omezení nemůže probíhat seberealizace, vývoj inteligence, rozvoj osobnosti. Cílem pedagogické práce je vést dítě na cestě k nezávislosti, napomáhat v utváření svobodné lidské bytosti. Bylo by nedorozumění chápat svobodu jako ponechání dítěte sobě samému. Svobodné není dítě, které se v jakémkoli prostředí chová tak, jak ho napadne. Je třeba dítěti vytyčit hranice pro jeho činnost.
- **Připravené prostředí** – pracovní místo, pomůcky, předměty k manipulaci je třeba uspořádat tak, aby umožňovaly osvojení nových poznatků samostatně, bez vnější pomoci. Je-li získání dovedností rozloženo na tak malé kroky, které dítě může provádět bez pomoci dospělého, pak nepotřebuje dlouhý výklad, ale je schopno samostatně dojít k cíli.
- **Polarizace pozornosti** – dítě je schopno soustředit se intenzivně a dlouhodobě na práci, která ho zaujme. Polarizace pozornosti je základem učení
- **Celostní učení** – člověk je jednotou tělesného a duševního. Od ostatních živých tvorů se liší duševním životem. V něm spočívá kořen svobody, aktivity, spontánnosti, možnosti samostatného a svobodného jednání. Duševní život znamená chtění, cítění, myšlení, jednání. Ovlivňuje pohyb, který však zpětně působí na duševní život. Vzájemné působení tělesné a duševní aktivity se musí promítat i do procesu učení.

3. VÝCHOVNĚ – VZDĚLÁVACÍ OBSAH

Výchovnou a vzdělávací nabídku připravujeme s přihlédnutím ke složení třídy, zohledňujeme přítomnost dětí dvouletých, dětí s podpůrným opatřením a dětí mimořádně nadaných. Zejména v individuálních činnostech připravujeme pestrou a lákavou nabídku přiměřenou zájmu a schopnostem jednotlivých dětí.

V souladu s pedagogikou Montessori děti rozvíjíme v těchto oblastech:

- **Praktický život** - dítě si osvojuje základní dovednosti praktického života.
- **Smyslová výchova** - dítě se učí prostřednictvím všech smyslů. Pomůcky pro zjemňování sluchových, zrakových, čichových, chuťových a hmatových vjemů poskytují základ pro budoucí abstraktní učení.
- **Jazyková výchova** - dítě absorbuje jazyk z prostředí, ve kterém citlivě vnímá každý řečový projev. Senzitivní fáze řeči: - mluvení 0 – 3,5 roku
- psaní 3,5 – 4,5 roku

Pomůcky – písmena ze smirkového papíru nalepená na dřevěné podložce, soubory karet k rozvoji slovní zásoby, kovové desky s jednotlivými geometrickými tvary

- **Matematika** - dítě se učí prostřednictvím konkrétně mluvící pomůcky, zaznamenává do své buněčné paměti přesné, jasné matematické informace.
- **Estetické činnosti** - VV, HV, LV
- **Kosmický život** - biologie, botanika, zeměpis, fyzika, chemie, ... na vhodné úrovni, využití názorných pomůcek a tříslůžkových karet.

Celoroční výchovně – vzdělávací nabídka je rozpracována do 7 projektů – integrovaných bloků, které jsou dále zpracovávány na týdenní bloky a individuální denní přípravy učitelk.

Sedm projektů je seřazeno dle ročních období a koresponduje se zvyky, svátky, tradicemi.

ŠVP určuje přibližné časové rozložení daných témat nezávazně. Časový prostor k realizaci zůstává otevřený, flexibilní, dostatečně volný s prostorem pro aktuální situace, pro aktivní vstup dětí i tvořivost učitelky.

Projekty – integrované bloky:

- I. Ve Sluníčku jsem já rád, každý je můj kamarád
- II. Vůně a barvy podzimu
- III. Od adventu po Tři krále
- IV. Paní zima a její království
- V. Sluníčko, vstávej, jaro probouzej!
- VI. Letem světem
- VII. Léto, budiž pochváleno

Rozpracování integrovaných bloků:

I. Ve Sluníčku jsem já rád, každý je můj kamarád

- a) Vzájemně se **seznámíme** a poznáme formou společných her a setkávání na elipse
- b) Společně vytvoříme **pravidla soužití** ve Sluníčku, nafotíme je, využijeme nácvik modelových situací
- c) Seznámíme se s **bezpečností** při pobytu ve třídě, v jídelně, v umývárně, na školní zahradě, na vycházce, na plaveckém výcviku, návštěvě společných akcí mimo školu
- d) Seznámíme se se **smyslovým materiálem** Montessori, materiálem z **praktického života**, budeme podporovat a rozvíjet děti v **sebeobslužných** činnostech
- e) Podpoříme **ekologické cítění** dětí – naučíme se třídít odpad do správných nádob, starat se o zahrádku, pokojové rostliny a africké šneky

Hlavní témata: seznámení dětí, pravidla, bezpečnost, ekologie

II. Vůně a barvy podzimu

- a) **Atributy** podzimu: počasí, příroda – pozorování při vycházkách v okolí MŠ
- b) Podzimní **ovoce, plody** v lese a v parku – využití ovoce ke smyslovému zkoumání, sběr ostatních plodů k tvoření
- c) **Stromy, barevné listí** – podzimní vycházky do přírody, využití listí při tvoření, obkreslování, vystřihování
- d) Podzimní **svátky a tradice** u nás i ve světě – Dušičky, Halloween, svátek sv. Martina
- e) Rozvoj **jemné motoriky**, zaměření na správný psací **úchop**, rozvoj **grafomotoriky** – stíratelná tabule, stírací pracovní listy, vytištěné pracovní listy
- f) Individuální rozvoj ve všech oblastech **Montessori** vzdělávání

Hlavní témata: atributy podzimu, podzimní plody, stromy a barevné listí, svátky a tradice

III. Od adventu po Tři krále

- a) Seznámíme se se **symbolikou** adventu, vytvoříme **adventní věnec** a **kalendář**, využijeme ke společnému setkávání na elipse
- b) Dozvíme se o **významu a tradicích** blížících se Vánoc
- c) Naučíme se říkanky a písně o **sv. Mikuláši**, seznámíme se s mikulášskou legendou
- d) Prožijeme mikulášskou slavnost
- e) Budeme připravovat program na **vánoční besídku** a vánoční **dárky a přání** pro své blízké, naučíme se a zazpíváme si vánoční **koledy**, upečeme vánoční **cukroví**
- f) Seznámíme se s legendou **Tři králů**, zahrajeme s na ně, naučíme se tříkrálovou koledu
- g) Všechna témata využijeme ke společným hrám, tvoření, rozvoji jemné motoriky a grafomotoriky.
- h) Individuálně budeme pokračovat v objevování **Montessori** pomůcek a materiálu.

Hlavní témata: advent, Mikuláš, Vánoce, Tři králové

IV. Paní zima a její království

- a) **Atributy** zimy: počasí, příroda – budeme sledovat venkovní teplotu, zjistíme, co umí sníh a mráz, uděláme si zimní pokusy
- b) Zimní **sporty** – naučíme se pojmenovat zimní sporty a sportovní vybavení, vysvětlíme si pravidla fair play
- c) **Zvířátka v zimě** – pojmenujeme mláďata, zvířecí rodiny, budeme pracovat s modely a tříslůžkovými kartami
- d) **Naši ptáci** – zjistíme, kdo se na zimu stěhuje do teplých krajín a kdo k nám přilétá, jaké ptáčky můžeme potkat na krmítku (vyrobíme si krmítko, pravidelně budeme sypat ptáčkům potravu)
- e) **Oblékání** – pojmenujeme části oděvů, zvládneme správný výběr oblečení pro zimní období, rozvoj sebeobsluhy

- f) **Lidské tělo** – kostra, orgány, smysly, zdraví – seznámíme se s tajemstvím fungování lidského těla, využijeme vrstvené puzzle, fleecové panáky (kostra, orgány)
- g) Seznámíme se s **tradicemi a zvyklostmi** zimy – karneval, vynášení Morany
- h) Otestujeme **lateralitu** a **školní zralost** předškolních dětí (orientační testy), připravíme se na zápis do školy
- i) Využijeme témat k nabídce tvořivých a hudebních aktivit, společným hrám, nabídce pracovních listů
- j) Budeme pokračovat v podpoře dětí ve zkoumání **Montessori** pomůcek

Hlavní témata: atributy zimy, zimní sporty, zvířátka v zimě, naši ptáci, oblékání, lidské tělo, tradice a zvyklosti

V. Sluníčko, stávej, jaro probouzej!

- a) **Atributy jara**: sledujeme počasí, změny v probouzející se přírodě, užijeme si vycházek po okolí školy
- b) **Jarní květiny** – vytvoříme si živý herbář, budeme určovat první jarní květiny, pojmenovávat jejich barvy, vnímat vůni
- c) **Jaro na zahrádce** – založíme si záhonky, zasejeme semínka a zasadíme rostlinky, budeme se o ně starat a pozorovat jejich růst
- d) **Jarní svátky** – dozvíme se o původu a tradicích Velikonoc, budeme zdobit kraslice, péct velikonočního beránka; oslavíme **květnové svátky** a **Den matek** – připravíme dárky a přání pro svoje maminky
- e) **Rodina** – členové naší rodiny, mé místo v rodině, povolání rodičů
- f) Uspořádáme **zahradní slavnost** - připravíme program
- g) Budeme se věnovat **dopravní výchově**
- h) Využijeme témat ke tvoření, hudebnímu ztvárnění, nabídneme dětem tématické pracovní listy, tříslůžkové karty apod.
- i) Individuální rozvoj ve všech oblastech **Montessori** vzdělávání

Hlavní témata: atributy jara, jarní květiny, jaro na zahrádce, jarní svátky, rodina, dopravní výchova

VI. Letem světem

- a) Uspořádání **Sluneční soustavy** – pohyb planet ve vesmíru (ztvárníme dramatizací), porovnávání velikostí planet, případná návštěva planetária
- b) **Planeta Země a její kontinenty**- prozkoumáme vzhled a povrch planety Země, vody a pevniny (koloběh vody v přírodě), světadíly – podnebí, zvířata, rostliny, obyvatelstvo, zvyklosti, využijeme encyklopedií, tříslůžkových karet, fotografií
- c) Dozvíme se zajímavosti z některých států, ochutnáme některé tradiční pokrmy, poslechneme si cizokrajné písně
- d) Poznáme krásy **naší vlasti** a našeho města **Olomouce**- vydáme se na prohlídku našeho města
- e) Zjistíme, jak funguje svět – vyzkoušíme si různé **pokusy** (magnetické pole, sopka, atd.), prozkoumáme vlastnosti různých **materiálů**
- f) Rozloučíme se se školáky, přivítáme léto a prázdniny

- g) Budeme tvořit, zpívat, tančit, ochutnávat, sklízet plody ze zahrádky
- h) Budeme objevovat další Montessori pomůcky a materiál

Hlavní témata: sluneční soustava, planeta Země, světadíly, zajímavé země, pokusy

VII. Léto, budiž pochváleno

- a) Užijeme si **radostí léta** – her na zahrádce, osvěžování vodou z mlžítka
- b) Postaráme se o **záhonky** – zalévání, pletí
- c) Budeme **sklízet** a zpracovávat úrodu (mytí, krájení, ochutnávání)
- d) Budeme rozvíjet **hrubou i jemnou motoriku** při hrách venku i společném tvoření
- e) Seznámíme se s **bezpečností** o prázdninách
- f) Volíme volnější tempo, užíváme si letní pohody na zahrádce, využijeme nabídkových programů. Máme i prázdninový volnější režim, neopouštíme pravidla Montessori.

Hlavní témata: výběr dle aktuálního zájmu dětí

Budeme ctít tradice, roční období, pracovat s materiálem Montessori – jak je uvedeno v předešlé kapitole.

Všechny projekty rozpracované do bloků budou odpovídat našim cílům – dosahování vytčených kompetencí. Chceme, aby každé dítě, které bude opouštět naši mateřskou školu, bylo vybaveno kompetencemi, které jsou podchyceny v individuálních plánech dětí.

4. ZÁJMOVÉ A MIMOŠKOLNÍ AKTIVITY

V průběhu školního roku nabízíme dětem pestrou škálu zájmových aktivit:

- Kroužek flétny (externí lektor, aktivita zdarma v rámci školního)
- Keramika (v rámci školního, vede asistentka pedagoga)
- Angličtina s lektorem (v rámci školního, jedno dopoledne v týdnu, vede rodilý mluvčí)
- Plavání (placená aktivita, dochází se na plavecký bazén)
- Logopedie (externí logopedka, placená aktivita)
- Logopedické chvíle se zpěvem (externí lektor, aktivita zdarma v rámci školního)

Mimoškolní akce:

- Návštěva divadelních představení v Divadle hudby (1x měsíčně)
- Návštěva programů v arcibiskupském paláci
- Návštěva programů v botanické zahradě
- Dopravní soutěž pořádaná Městskou policií
- Školní výlet (v květnu nebo červnu)

5. ORGANIZAČNÍ ZAJIŠTĚNÍ CHODU TŘÍDY

Vychází z principů metody Montessori, v denní organizaci je učitelé ponechána volnost činnosti dle potřeb a zájmu dětí, časově omezená je pouze doba vyhrazená na jídlo, pobyt venku, odpočinek. Důležitý je příchod dětí do 8:45, aby nebyla narušena nejdůležitější část dne – setkání na elipse. Organizace dne je zachycena v Režimu dne:

REŽIM DNE

6.55 – 8.30	individuální činnosti, příprava na školu /pracovní listy/, Práce s montessori materiálem a pomůckami, zájmové aktivity
8.30 – 8.55	svačina- průběžně dle potřeb dětí
9.00 – 9.30	aktivity na elipse - zklidnění dětí, cvičení koncentrace, rovnováhy, rozvíjení smyslů /hmat, sluch, zrak,.../, relaxace, jóga, rozhovory a aktivity na různá témata, logopedická prevence, pohybové chvílky
9.30 – 10.30	montessori činnosti – individuální i skupinkové činnosti, práce se speciálními pomůckami
10.30 – 11.30	pobyt venku (v jarních a letních měsících od 10 hodin)
11.30 – 11.45	hygiena, příprava na oběd
11.50-12.30	oběd, příprava na odpočinek
12.30 – 14.00	spánek, odpočinek – děti nejsou nuceny ke spánku, ale v rámci zdravého vývoje a nutného úklidu odpočívají po nezbytně nutnou dobu na lehátku. Je respektována individuální potřeba spánku a odpočinku u jednotlivých dětí a je jim nabídnut klidný, individuální program na lehátku, později u stolečku
14.00 – 14.15	úklid lůžkovin, hygiena
14.15 – 14.30	odpolední svačina
14.30 – 15.00	opakovací chvílky, zájmové činnosti
15.00 – 16.25	volná hra, odchod domů

7. INFORMOVÁNÍ RODIČŮ

O veškerých organizačních záležitostech informujeme rodiče dětí těmito způsoby:

- prostřednictvím aplikace Lyfle
- prostřednictvím nástěnky v šatně
- zasíláním informačních e-mailů
- na třídní schůzce (září)
- vyvěšením informací na webu školy
- při případných osobních konzultacích

Jsme otevřeni komunikaci s rodiči dětí, přijímáme nápady a podněty k naší práci, řešíme co nejrychleji problematické situace a připomínky.

8. PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ

Výchovně – vzdělávací nabídku zajišťují:

- Mgr. Kristina Návrátová – ředitelka školy
- Mgr. Zuzana Holá – třídní učitelka
- Bc. Tereza Bajaja – asistent pedagoga, učitelka
- Alice Zapletalová – asistent pedagoga

Provozní pracovnice:

- Eva Vymazalová – školnice

Zpracováno dne: 31.08. 2023

Projednáno na pedagogické radě se všemi pedagogickými zaměstnanci.